

licznościach faszyci doszli do władzy już po majowych wyborach parlamentarnych 1933 r. Dekrety gdańskie z 1935 r. były wyrazem nazistowskiej koncepcji prawa karnego i polityki karnej.

Z kolei klęska, jaką ta koncepcja poniosła w Gdańsku, wynikała w znacznej mierze z jego statusu Wolnego Miasta pod nadzorem Ligi Narodów. Nadzór ten rozciągał się także na konstytucję, która była wzorowana na modelu weimarskim. W sprawie dekretów zadziałał dostępny mechanizm swoistej kontroli konstytucyjności ustaw i dekretów oraz ich zgodności z konstytucją. Wniesiona przez niemieckie partie opozycyjne w Volkstagu, została podjęta przez Wysokiego Komisarza i skierowana do Rady Ligi, która uznała za stosowne skorzystać z kompetencji i autorytetu Trybunału haskiego. Ten *modus* kontroli okazał się precedensowy. Na pozostałym obszarze niemieckim Liga Narodów i STSM nie mogły odegrać podobnej roli jak w Gdańsku, zwłaszcza po wystąpieniu Niemiec z Ligi w 1933 r.

Opinia doradcza STSM w sprawie analogii w gdańskim prawie karnym jest prawdopodobnie pierwszym międzynarodowym *dictum* w tej materii. Formalnie opinia doradcza ma charakter historyczny, niemniej do historii prawa przechodzi z niej dobrze uzasadniony sprzeciw wobec analogii, który został wyprowadzony z argumentacji na rzecz ochrony praw człowieka. Argumenty te mogą okazać się nadal użyteczne, zwłaszcza w debacie nad legislacją dotyczącą definiowania warunków, od spełnienia których będzie uzależnione wyjątkowe dopuszczenie ograniczeń korzystania z praw człowieka. Dla judykatury z kolei opinia w sprawie dekretów może podsunąć sugestie, co Trybunał uznał za trudno uchwytnie, w kwestii poszukiwania punktu granicznego pomiędzy podejściem prawno-karnej wykładni rozszerzającej a podejściem inspirowanym przez system ochrony praw człowieka. Nadal bowiem istnieje ryzyko, że przekroczenie granic dopuszczalności wykładni rozszerzającej może utorować niebezpieczną drogę do przenikania analogii do prawa karnego.

Krzysztof Drzewicki

**ANALOGY IN CRIMINAL LAW AND THE PROTECTION
OF HUMAN RIGHTS ON THE BACKGROUND OF AN ADVISORY
OPINION OF THE HAGUE COURT PERTAINING
TO THE FREE CITY OF DANZIG**

The article is devoted to the question of analogy in criminal law in the context of the protection of human rights. However, appraisal of this question has been made from a historical and narrow perspective of a case study. The case stems from an advisory opinion of the Permanent Court of International Justice in the Hague of 1935 concerning consistency of two decrees with the Constitution of the Free City. Deviating from the principles

nullum crimen sine lege and *nulla poena sine lege*, the decrees introduced to criminal law and criminal procedure of the Free City a possibility for the application of analogy. Its introduction was said to be justified by a sound social need of combating criminality through implementation of the principle *nullum crimen sine poena*. By analogy it was meant to cause criminal liability for an act, albeit not provided *expressis verbis* by criminal law, through the recourse to a criminal provision most nearly to the said act. The Hague Court gave, however, its priority to another philosophy, namely to the necessity of protecting human rights. Since every individual, while performing an act, is unaware that he/she may be committing a prohibited and punishable act, hence analogy leads to the violation of fundamental human rights guaranteed by the Constitution of the Free City. Consequently, the Hague Court decided that both decrees of 1935 were not consistent with the Constitution. Modern significance of this judgment of the Hague Court is expressed by defining strict conditions on formulating of human rights restrictions in criminal law.

The Author assumes that exceeding of admissible limits of excessive interpretation may pave the way for permeation of analogy to criminal law.